EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 19.6.2024.
COM(2024) 597 final

Ieteikums

PADOMES LĒMUMS,

ar ko konstatē, ka Rumānija nav efektīvi rīkojusies, reaģējot uz Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumu

Ieteikums

PADOMES LĒMUMS,

ar ko konstatē, ka Rumānija nav efektīvi rīkojusies, reaģējot uz Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 126. panta 8. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

tā kā:

(1) Saskaņā ar Līguma 126. pantu dalībvalstis izvairās no pārmērīga valdības budžeta deficīta.

(2) Stabilitātes un izaugsmes pakta pamatā ir mērķis panākt stabilu valsts finanšu sistēmu, kas ir veids, kā stiprināt priekšnosacījumus cenu stabilitātei un spēcīgai, ilgtspējīgai izaugsmei, kura ir labvēlīga jaunu darbvietu radīšanai. Stabilitātes un izaugsmes pakts ietver Padomes 1997. gada 7. jūlija Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu[1], kas pieņemta, lai veicinātu pārmērīga vispārējās valdības budžeta deficīta tūlītēju novēršanu.

(3) Padome 2020. gada 3. aprīlī pēc Komisijas ieteikuma saskaņā ar LESD 126. panta 6. punktu pieņēma Lēmumu (ES) 2020/509 par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu Rumānijā, ņemot vērā 2019. gadā plānoto neatbilstību LESD budžeta deficīta kritērijam, un saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu izdeva ieteikumu vēlākais līdz 2022. gadam novērst pārmērīga valdības budžeta deficīta situāciju. Ņemot vērā saimnieciskās darbības dziļo recesiju, kas bija saistīta ar Covid-19 pandēmiju, Padome 2021. gada 18. jūnijā pieņēma pārskatītu ieteikumu Rumānijai saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu[2].

(4) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Rumānijai ne vēlāk kā līdz 2024. gadam novērst pastāvošo pārmērīgo budžeta deficītu. Konkrētāk, Padome 2021. gada 18. jūnija ieteikumā saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu ieteica Rumānijai samazināt nominālo deficītu līdz 8,0 % no IKP 2021. gadā, 6,2 % no IKP 2022. gadā, 4,4 % no IKP 2023. gadā un 2,9 % no IKP 2024. gadā. Tas atbilda valdības neto

---

1 Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp.).

2 Visi dokumenti par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru Rumānijā ir atrodami https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/ongoing-excessive-deficit-procedures/romania_en.

primāro izdevumu nominālā pieauguma tempam 3,4 % 2021. gadā, 1,3 % 2022. gadā, 0,9 % 2023. gadā un 0,0 % 2024. gadā. Tas atbilda ikgadējai strukturālajai korekcijai 0,7 % apmērā no IKP 2021. gadā, 1,8 % apmērā no IKP 2022. gadā, 1,7 % apmērā no IKP 2023. gadā un 1,5 % apmērā no IKP 2024. gadā. Ieteikumā tika norādīts, ka Rumānijai būtu pilnībā jāīsteno pasākumi, kas jau bija pieņemti 2021. gadam, un jāprecizē un jāīsteno vēl citi pasākumi, lai līdz 2024. gadam panāktu pārmērīgā valdības budžeta deficīta novēršanu. Jebkādi neparedzēti ieņēmumi būtu bijuši jāizmanto, lai samazinātu vispārējās valdības budžeta deficītu. Padome savā ieteikumā bija norādījusi termiņu – 2021. gada 15. oktobri, līdz kuram Rumānijai bija efektīvi jārīkojas un saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 4.a punktu vismaz reizi sešos mēnešos jāziņo par progresu ieteikuma īstenošanā, līdz pārmērīgais budžeta deficīts būs novērsts.

(5) Komisija 2021. gada 24. novembrī secināja, ka Rumānija ir efektīvi rīkojusies, reaģējot uz 2021. gada 18. jūnija ieteikumu saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu, un pauda uzskatu, ka tobrīd pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrā nebija vajadzīgi papildu pasākumi. Pēc tam vērtējums bija tāds, ka Rumānija ir ievērojusi 2021. gada 18. jūnija ieteikumu saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu, jo 2021. un 2022. gadā tika sasniegti attiecīgie nominālā deficīta mērķrādītāji. *Eurostat* validētie budžeta rezultātu dati liecina, ka Rumānijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 7,2 % no IKP 2021. gadā līdz 6,3 % no IKP 2022. gadā. Sākotnējā aplēse 2022. gadam (paziņota un validēta saistībā ar 2023. gada pavasara pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras paziņojumu) bija 6,2 % no IKP, kas atbilst Padomes ieteiktajam nominālā deficīta mērķrādītājam. Tāpēc pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra uz laiku tika atlikta. Tomēr strukturālais deficīts samazinājās par 1,2 procentpunktiem no IKP 2021. gadā un par 0,4 procentpunktiem no IKP 2022. gadā (salīdzinājumam – ieteiktās korekcijas bija attiecīgi 0,7 procentpunkti un 1,8 procentpunkti no IKP). Līdz ar to kumulatīvā strukturālā korekcija 2021.–2022. gadā bija mazāka par ieteikto. Turklāt neto primāro izdevumu pieaugums 2021. gadā sasniedza 7,4 % un 2021. gadā – 15,0 %, ievērojami pārsniedzot Padomes ieteikumā noteiktos mērķrādītājus.

(6) Kopš Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikuma pieņemšanas Rumānijas ekonomikas sniegums kopumā atbilda Komisijas prognozēm. 2021.–2023. gadā, neraugoties uz tolaik vērojamajiem makroekonomikas satricinājumiem (jo īpaši Krievijas agresijas karu pret Ukrainu un no tā izrietošo enerģētikas satricinājumu), reālā IKP pieaugums kopumā saskanēja ar prognozēm, kas bija sniegtas Komisijas dienestu 2021. gada 2. jūnija darba dokumentā. Tiek lēsts, ka 2023. gada izlaides starpība nebūs tik negatīva, kā tika prognozēts 2021. gada jūnijā. Turklāt valdības ieņēmumu pieaugums ir bijis daudz straujāks par prognozēto – galvenokārt augstās inflācijas dēļ –, tomēr zināma ietekme bija arī reālā IKP pieauguma struktūrai, kurā liela nozīme ir nodokļu ieņēmumiem. Kopumā makroekonomiskās norises nevar attaisnot to, ka fiskālie rezultāti ir bijuši krietni sliktāki par Padomes 2021. gada jūnija ieteikumā paredzētajiem, pat ja, īstenojot ievērojami stingrāku fiskālo politiku, arī IKP pieaugums, visticamāk, būtu bijis zemāks.

(7) Atkārtoti novērtējot Rumānijas rīcību, kas veikta, lai, reaģējot uz Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumu, līdz 2024. gadam novērstu pārmērīgu budžeta deficītu, var izdarīt šādus secinājumus.

– Rumānijas paziņotie un *Eurostat* validētie budžeta rezultātu dati liecina, ka Rumānijas vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā ir palielinājies līdz 6,6 % no IKP, ievērojami pārsniedzot Padomes ieteiktos un Rumānijas 2023. gada konverģences programmā plānotos 4,4 % no IKP. Šīs novirzes galvenais iemesls bija tāds, ka valdības izdevumi turpināja augt ļoti straujā tempā, ko galvenokārt noteica sociālie pārvedumi, procentu maksājumi, izdevumi par precēm un pakalpojumiem un kapitālizdevumi. 2023. gada nominālo deficītu ietekmēja arī tas, kā pēc tiesas lēmumiem statistikā tika uzskaitīts publiskā sektora algu pieaugums (0,5 % no IKP).

– 2023. gadā fiskālais stimuls bija daudz vājāks, nekā bija ieteikusi Padome. Rumānijas strukturālā bilance 2023. gadā kopumā saglabājās nemainīga (tā pasliktinājās par 0,1 % no IKP), un tas ir krietni zem Padomes ieteiktā mērķrādītāja panākt uzlabojumu par 1,7 % no IKP. Neto primāro izdevumu pieaugums (koriģēts, ņemot vērā fiskālās politikas pasākumus ieņēmumu daļā) bija daudz lielāks, nekā ieteikts 2023. gadam, proti, gandrīz 12 % salīdzinājumā ar 0,9 % mērķrādītāju, ko ieteica Padome.

– Spēcīgs reālā un nominālā IKP pieaugums 2022. un 2023. gadā veicināja ļoti spēcīgu valdības ieņēmumu pieaugumu (20,8 % 2022. gadā un 14,2 % 2023. gadā), kas krietni pārsniedza prognozes Padomes 2021. gada jūnija ieteikuma laikā. Tomēr abos gados lielākā daļa neparedzēto ieņēmumu, kas tika gūti ieņēmumu daļā, tika izmantota, lai finansētu papildu izdevumus, nevis samazinātu budžeta deficītu.

– Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi vispārējās valdības budžeta deficīts 2024. gadā turpinās palielināties un sasniegs 6,9 % no IKP. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs pieaugusi līdz 50,9 % (2023. gadā tā bija 48,8 %). Līdzīgi kā iepriekšējos gados, prognozētajā vispārējās valdības budžeta deficīta pieaugumā 2024. gadā atspoguļosies pašreizējo valdības izdevumu izteiktā palielināšanās. Tiek prognozēts, ka ievērojami palielināsies izdevumi par algām publiskajā sektorā, atspoguļojot neseno diskrecionāro algu pieaugumu izglītības, veselības aprūpes un aizsardzības jomā. Pensiju reformas izraisītais pensiju pārrēķins radīs īstermiņa izmaksas 2024. un 2025. gadā, tomēr reforma pēc tam radīs lielus ietaupījumus vidējā termiņā un ilgtermiņā (ja tā tiks pilnībā īstenota).

– Paredzams, ka 2024. gadā valdības ieņēmumu pieaugums pārsniegs nominālā IKP pieaugumu, atspoguļojot centienus uzlabot nodokļu iekasēšanu ar nodokļu sistēmas digitalizācijas palīdzību un ņemot vērā 2023. gada rudenī pieņemtā ieņēmumu palielināšanas pasākumu kopuma ietekmi, kas, paredzams, vairos valdības ieņēmumus par aptuveni 1 % no IKP. Minētais pasākumu kopums galvenokārt ietver uzņēmumu ienākuma nodokļa palielināšanu, jo īpaši mikrouzņēmumiem, nodokļu palielināšanu privātpersonām, ko izraisa preferenciālu nodokļu atvieglojumu daļēja atcelšana būvniecības un lauksaimniecības nozarē, samazinātu PVN likmju atcelšanu atsevišķām precēm un pakalpojumiem, akcīzes nodokļu palielināšanu un īpaša banku un daudznacionālo uzņēmumu apgrozījuma nodokļa ieviešanu.

(8) Tāpēc var secināt, ka Rumānijas veiktie pasākumi, reaģējot uz Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumu, ir bijuši nepietiekami. Rumānija 2023. gadā nesasniedza

nominālā deficīta mērķrādītāju, un netiek prognozēts, ka tā 2024. gadā būs novērsusi savu pārmērīgo budžeta deficītu. Fiskālie centieni ievērojami atpaliek no Padomes ieteiktā, un neto primārie izdevumi ir pieauguši daudz straujāk, nekā ieteikts,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Rumānija nav efektīvi rīkojusies, reaģējot uz Padomes 2021. gada 18. jūnija ieteikumu.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Rumānijai.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs